

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРОФОРМУВАНЬ

*МАЛІЙ О.Г., К.Е.Н, ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Від раціонального формування фінансових ресурсів залежить не лише платоспроможність підприємства, а й ефективність усієї його господарської діяльності. Скрутний фінансовий стан більшості сільськогосподарських підприємств вимагає постійного пошуку ефективних джерел фінансового забезпечення, оптимізації їх складу та структури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам забезпеченості та ефективності використання фінансових ресурсів приділяється постійна увага як науковців, так і спеціалістів-практиків. Значний вклад у вирішення фінансових проблем підприємств внесли відомі вітчизняні вчені О.Гудзь [1], М.Дем'яненко [2], О. Красноручцький [3], П.Саблук [7], П.Стецюк [8], А.Чупіс [6] та багато інших дослідників. Поряд з тим, питання фінансового забезпечення виробничої та інвестиційної діяльності підприємств залишаються актуальними.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження складових фінансового забезпечення, проведення моніторингу основних його тенденцій, аналіз способів оцінювання рівня фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Механізм фінансового забезпечення визначається економістами як сукупність економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, формування, ефективного використання та нагромадження фінансових ресурсів, згідно з поточними і стратегічними завданнями економічного розвитку підприємства в умовах конкуренції.

Оцінка фінансового забезпечення здійснюється за допомогою фінансового аналізу, в основі якого лежить аналіз фінансової звітності.

Найбільш широко при фінансовому аналізі використовуються фінансові коефіцієнти. Але система нормативних значень

коефіцієнтів не враховує деяких специфічних особливостей сільськогосподарської галузі.

Так, прийнято вважати, що нормальний рівень коефіцієнта абсолютної ліквідності повинен бути 0,2-0,3, швидкої ліквідності—0,6-0,8, коефіцієнта покриття—1-2. Але розрахунки по окремих сільськогосподарських підприємствах свідчать, що по коефіцієнтах швидкої і абсолютної ліквідності значення навіть і не наближаються до мінімально необхідних. Пояснюється це тим, що за основу розрахунку коефіцієнтів взято нормативну структуру балансу, тому досягти нормального рівня забезпеченості фінансовими ресурсами можна лише за умови наближення структури балансу підприємства до нормативної.

Потім, на рівень забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами впливає не стільки співвідношення між оборотними активами та борговими зобов'язаннями, скільки внутрішня структура оборотних активів балансу.

Структура оборотних активів залежить перш за все від спеціалізації підприємства. Так у підприємств з розвинутою переробкою велика питома вага запасів і мала грошових засобів. У підприємств з розвинутим тваринництвом висока питома вага грошових засобів та значні розміри готової продукції та запасів для продажу. У підприємств з виробництва продукції птахівництва, оборотні активи складаються практично із дебіторської заборгованості, грошових коштів і поточних фінансових інвестицій. Крім того сільськогосподарське виробництво часто доповнюється торговими і посередницькими видами діяльності, що також може впливати на внутрішню структуру оборотних активів.

Баланс є зведенням моментних даних на кінець звітнього періоду і через це не відображає адекватно стан коштів підприємства протягом звітнього періоду. Особливо це стосується оборотних коштів. На кінець року сільськогосподарське підприємство має лише невеликі запаси продукції, що виробляється, яка була залишена на власні потреби, запаси кормів, можливо інші запаси. Готова продукція вже реалізована, підготовка до посівного сезону ще не почалась. Але це практично менше половини того обсягу, який знаходився у розпорядженні підприємства. З початком посівного сезону йде ріст обсягів обігових коштів. Цей ріст досягає максимальної величини в момент збору врожаю, який як правило, не співпадає зі звітнім періодом. Середньорічний показник вартості оборотних засобів у

цьому випадку також не відображає загальної картини. Зменшення ж обсягу оборотних коштів на фоні значної кредиторської заборгованості веде до погіршення показників ліквідності та платоспроможності, а накопичені показники, такі як випуск продукції, при оцінці, наприклад, кредитоспроможності мають незначну вагу. Положення справ погіршується також і відсутністю прибутку.

Таблиця

**Фінансове забезпечення ДП «ДГ «Кутузівка» Інституту
сільського господарства Північного Сходу
Національної академії аграрних наук України» у 2014 році:**

Показник	Рівень показника		
	На початок періоду	На кінець періоду	Зміни
1	2	3	4
1. Структура фінансового потенціалу			
1.1. Власний капітал	33770	36737	2967
1.2. Позиковий капітал	27334	21466	-5868
2. Структура ресурсного потенціалу			
2.1. Необоротні активи (основний капітал)	26575	25281	-1294
2.2. Оборотні активи (оборотний капітал)	34529	32922	-1607
2.2.1. Матеріальні оборотні засоби	30005	27456	-2549
2.2.2. Грошові кошти і розрахунки	4524	5466	942
3. Платоспроможність і фінансова стійкість			
3.1. Коефіцієнт поточної ліквідності	1,26	1,53	0,27
3.2. Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	0,06	0,10	0,05
3.3. Коефіцієнт маневрування власних коштів	0,21	0,31	0,10
3.4. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,07	0,05
3.5. Коефіцієнт автономії (незалежності)	0,55	0,63	0,08
4. Якість прибутку та здатність його заробляти			
4.1. Темпи зростання доходу від реалізації продукції, %	112,71		
4.2. Темпи зростання валового прибутку, %	170,41		

Продовж. табл.

1	2	3	4
4.3. Темпи зростання прибутку від операційної діяльності, %	101,31		
4.4. Темпи зростання чистого прибутку, %	128,07		
4.5. Питома вага чистого прибутку у валовому прибутку, %	19,81	14,89	-4,92
5. Прибутковість та оборотність активів (капіталу)			
5.1. Прибутковість активів за прибутком до оподаткування, %	3,91	5,18	1,27
5.2. Прибутковість реалізованої продукції, %	36,24	67,26	31,03
5.3. Коефіцієнт оборотності загальних активів	0,74	0,87	0,12
5.4. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,27	1,53	0,26
5.5. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	28,82	31,05	2,23
5.6. Прибутковість загального капіталу, %	3,91	5,18	1,27
5.7. Прибутковість власного капіталу, %	7,32	8,76	1,44
5.8. Коефіцієнт оборотності загального капіталу	0,74	0,87	0,12
5.9. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,39	1,46	0,07

Джерело – розраховано за даними фінансової звітності підприємства

Оцінка діяльності підприємства проводиться по статистичній звітності, як правило, за рік, тобто баланс підприємства по кінцю року відображає лише залишки засобів чи коштів.

Для визначення забезпеченості сільськогосподарських підприємств фінансовими ресурсами не можна обмежуватися лише балансовими даними, виходячи із яких розраховуються традиційні коефіцієнти. Забезпеченість сільськогосподарських підприємств фінансовими ресурсами вимагає відповіді на питання: скільки реально коштують оборотні активи, що обліковуються на балансі підприємства, яка їх реальна ліквідність: скільки дебіторської заборгованості дійсно перетвориться у грошові засоби, які можуть бути спрямовані на погашення боргів. І, нарешті, чи вистачить запасів,

які залишилися за вартістю, у матеріально-речовому складі для продовження роботи після погашення боргів [1].

Виходячи із усіх цих обставин вартість фінансових ресурсів повинна бути уточнена із врахуванням конкретної ринкової ситуації. Реальний рівень забезпеченості фінансовими ресурсами у цих умовах може бути значно нижчим або вищим ніж за балансовими даними.

Висновки. Таким чином, проблема оцінки фінансового забезпечення, з одного боку усугубляється недосконалістю обліку, а з другого – відсутністю підходів до реальних явищ формування і руху коштів сільськогосподарського підприємства. Стандартизований підхід до оцінки діяльності сільськогосподарських підприємств неприйнятний в силу специфіки як формування засобів підприємства, так і специфіки виробничого циклу. Необхідний корінний перегляд існуючих методик оцінки виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств, особливо тих, що затверджується на рівні нормативних та законодавчих актів.

Показники діяльності підприємства, особливо при оцінці платоспроможності і кредитоспроможності повинні містити в собі інформацію, яка найбільш повно б відображала реальні економічні процеси.

Критичні рівні показників, або їх порогові значення, повинні бути встановлені для кожної групи підприємств, а не бути однаковими для всіх, крім того вони повинні постійно переглядатися.

Дослідження чинників, що впливають на фінансову стійкість, викликає необхідність внутрішнього аналізу запасів і витрат, а уточнення оцінки платоспроможності має здійснюватись за допомогою внутрішнього аналізу стану дебіторської і кредиторської заборгованості.

Література.

1. Гудзь О.Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: Монографія / О.Є. Гудзь. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 578 с.
2. Дем'яненко М.Я. Фінансові проблеми формування і розвитку аграрного ринку / М.Я. Дем'яненко // Економіка АПК.- 2007. - №5. – С.4-18.
3. Красноручський О.О. Підвищення ефективності системи управління сільськогосподарським підприємством // О.О. Красноручський – Вісник ХНАУ.- Серія "Економічні науки".- №4.- Х.:ХНАУ, 2014.- С.51-61.
4. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств: Навчальний посібник / Л.А. Лахтіонова.-К.: КНЕУ, 2005. – 365 с.
5. Малій О.Г. Фінансово-кредитні відносини в АПК: Монографія / О.Г. Малій.-Харків: ХНТУСГ, 2008.-210с.

6. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства: науково-методичне видання / [Чупіс А.В., Корецький М.Х., Кащенко О.Л. та ін.]; за ред. д.е.н., професора А.В. Чупіса. – Суми: Видавництво «Довкілля», 2001. – 404с

7. Ринкова трансформація економіки АПК: [кол. монографія у 4 ч.]; за ред. П. Т. Саблука, В.Я.Амбросова, Г. С. Мазнева. –Ч.3: Фінансово-кредитна система. – К.: ІАЕ, 2002. –477с.

8. Стецюк П.А. Стратегія і тактика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: Монографія / П.А. Стецюк. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 370с.

Малій О.Г. Оцінка фінансового забезпечення агро формувань

Проаналізовано питання фінансового забезпечення агроформувань. З'ясовано, що методики оцінки кредитоспроможності сільськогосподарських виробників зорієнтовані на оцінку традиційних фінансових коефіцієнтів і не враховують специфічних особливостей сільськогосподарської галузі. Визначено напрями удосконалення оцінки фінансового становища з врахуванням особливостей сільськогосподарської галузі і спеціалізації підприємства, вказано на необхідність уточнення вартості окремих статей балансу, зміни порогових значень фінансових коефіцієнтів.

Ключові слова: фінансове забезпечення, фінансові коефіцієнти, фінансовий аналіз, фінансові ресурси, сільськогосподарські товаровиробники.

Малій Е.Г. Оценка финансового обеспечения агроформирований

Проанализированы вопросы финансового обеспечения агроформирований. Выяснено, что методики оценки кредитоспособности сельскохозяйственных производителей ориентированы на оценку традиционных финансовых коэффициентов и не учитывают специфических особенностей сельскохозяйственной отрасли. Определены направления совершенствования оценки финансового положения с учетом особенностей сельскохозяйственной отрасли и специализации предприятия, указано на необходимость уточнения стоимости отдельных статей баланса, изменения пороговых значений финансовых коэффициентов.

Ключевые слова: финансовое обеспечение, финансовые коэффициенты, финансовый анализ, финансовые ресурсы, сельскохозяйственные товаропроизводители.

Maliy O.G. Assessment of financial support agroformations

The question of financial security agroformations. It was found that the methodology for assessing the creditworthiness of farmers focused on the evaluation of traditional financial ratios and do not take into account the specific characteristics of the agricultural sector. The ways of improving the assessment of the financial situation, taking into account characteristics of the agricultural sector and specialization of the company, given the need to clarify the value of certain balance sheet items, changes the thresholds of financial ratios.

Key words: financial system, financial ratios, financial analysis, financial resources, agricultural producers.

Рецензент – Васильєв А.Г., д.е.н., професор